

Mr. Jasmin JAJČEVIĆ

Centar za istraživanje moderne i savremene historije Tuzla

E-mail: jasmin.jajcevic989@gmail.com

ORCID: 0000-0003-0760-6091

1.04 Stručni rad/Professional article

UDK/UDC: 94(497.6)"1699/2024" (047)

DOI: <https://doi.org/10.52259/historijskipogledi.2025.8.13.367>

Izveštaj sa Naučnog projekta "HISTORIJSKI POGLEDI 2024", Centar za istraživanje moderne i savremene historije Tuzla, Tuzla, 15. i 16. novembar 2024. godine

Conference Report from Scientific project "HISTORICAL VIEWS 2024", Center for Research of Modern and Contemporary History Tuzla, Tuzla, November 15 and 16, 2024

Centar za istraživanje moderne i savremene historije Tuzla je 15. i 16. novembra 2024. godine održao Naučni projekat "Historijski pogledi 2024" u okviru koje je realizirana Međunarodna naučna konferencija pod nazivom „Između istoka i zapada: Bosna i Hercegovina u žiži historijski procesa i događaja (1699-2024)".¹ Ista je održana u konferencijskoj sali Hotela „Minero-Rudar“ u Tuzli.

Konferencija je okupila značajan broj naučnika, istraživača i stručnjaka iz Bosne i Hercegovine, Sjeverne Makedonije, Poljske, Bugarske, Hrvatske, Srbije i Turske, koji su kroz 30-tak izlaganja razmotrili ključne aspekte historijskog razvoja Bosne i Hercegovine, njenog geopolitičkog položaja i uloge na raskršću između Istoka i Zapada.

Konferencija je obuhvatila širok spektar tema, počevši od osmanskog perioda u Bosni i Hercegovini, preko austrougarske vladavine, jugoslovenskog perioda, pa sve do savremenih izazova s kojima se Bosna i Hercegovina suočava u okviru evropskih i globalnih političkih i društvenih procesa. Kroz izlaganja, posebna pažnja posvećena je specifičnostima bosanskohercegovačke historije, njenoj multietničkoj i multivjerskoj strukturi, te odnosima između različitih imperijalnih i političkih interesa u regiji.

¹ Vidi više: Web stranica CIMOSHIS Tuzla: <https://www.cimoshis.org/2024/11/18/realiziran-naucni-projekat-historijski-pogledi-2024/>;

RTV 7 - <https://rtv7.ba/u-tuzli-dvodnevna-konferencija-historijski-pogledi-2024-video/>; Institut za zločine Sarajevo - https://iziz.unsa.ba/bs/vijest.php?akt_id=579; Historiografija.ba - <https://historiografija.ba/historija-u-javnosti/naučne-manifestacije/između-istoka-i-zapada>.

Učesnici su se bavili temama poput:

- Osmanskog utjecaja na Bosnu i Hercegovinu – kako su osmanske vlasti oblikovale politički, kulturni i vjerski identitet zemlje.
- Austrougarske reforme i izazovi – analizirajući promjene koje je donio period pod austrougarskom okupacijom i njihov utjecaj na političke, društvene i druge procese u Bosni i Hercegovini.
- Jugoslovenski period i Bosna i Hercegovina – kako je Bosna i Hercegovina bila uključena u političke, društvene i ekonomske transformacije u okviru Jugoslavije, te specifičnosti koje su je činile različitom u kontekstu drugih jugoslovenskih republika.
- Bosna i Hercegovina u periodu agresije i postdejtonskom periodu – razmatrano je ratno i postratno stanje, politički i društveni izazovi u okviru dejtonskog sistema, kao i dileme u vezi sa njenom evropskom i svjetskom integracijom.
- Geopolitički utjecaji na Bosnu i Hercegovinu – kako vanjski faktori (Europska unija, NATO, SAD) oblikuju političku i ekonomsku sudbinu zemlje.

Konferencija je također otvorila prostor za diskusiju o Bosni i Hercegovini kao mostu između različitih kulturnih i prostora, s posebnim fokusom na njenu ulogu u odnosima između Istoka i Zapada kroz historiju.

Zahvaljujući međunarodnom karakteru konferencije, učesnici su imali priliku razmijeniti iskustva i nove spoznaje, te se baviti aktuelnim izazovima, poput nacionalizma, etničkih napetosti, evropskih integracija i regionalne stabilnosti. Posebna pažnja posvećena je budućim pravcima razvoja, kako u političkom, tako i u kulturnom i ekonomskom smislu, s naglaskom na važnost historijskog razumijevanja za izgradnju stabilne i prosperitetne budućnosti.

Konferencija je završena zajedničkom izjavom o značaju daljnijeg istraživanja i promicanja razumijevanja historijskih procesa koji su oblikovali

Bosnu i Hercegovinu, kao i njene ključne uloge u širem europskom i globalnom kontekstu.

Realizaciju Naučne projekat "Historijski pogledi 2024", finansijski je podržalo Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke i Grad Živinice.

Prije početka naučne konferencije prisutnima se obratio prof. dr. Izet Šabotić, izvršni direktor CIMOSHIS-a i predsjednik Naučno-organizacionog odbora. Da je riječ o veoma ozbiljnom naučnom sadržaju edukativnog karaktera najbolje potvrđuju broj učesnika na međunarodnoj naučnoj konferenciji (tridesetčetiri).

Prvog dana je održana je prva sesija koja je uključivala izlaganja (jedanaest autora) i predstavljanje časopisa Centra za istraživanje moderne i savremene historije Tuzla publikovanih u 2024. godini i to:

- *Časopis Historijski pogledi, god. VII, br. 11* (promotor: dr. sc. Zilha Mastalić Košuta);
- *Časopis Historijski pogledi, god. VII, br. 12* (promotor: prof. dr. Ermin Kuka);
- *Glavni i odgovorni urednik, prof. dr. Sead Selimović.*

Prilog 2. Detalj sa Međunarodne naučne konferencije.

Planirana problematika koja je prezentovana na Međunarodnoj naučnoj konferenciji bila je podijeljena u tri sesije:

Prva sesija

1. Dr. sc. Ramiza Smajić, Institut za historiju Univerziteta u Sarajevu (Bosna i Hercegovina), *Ljudi i kušnje vremena: Previranj u Bosanskom ejaletu prve polovine 18. stoljeću.*

2. Dr. sc. Adnan Kadrić, Orijentalni institut Univerziteta u Sarajevu (Bosna i Hercegovina), *O obnovi tvrđave Gradačac 1785. godine*.
3. Dr. sc. Sait Š. Šabotić, JU OŠ „Mileva Lajović Lalatović“ – Nikšić, Institut za historiju, demografiju i antropologiju Sandžaka – Novi Pazar (Crna Gora), *Vojne snage Bosanskog ejaleta/vilajeta između istoka i zapada od 1850. do 1878. godine*.
4. Prof. dr. Izet Šabotić, Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli (Bosna i Hercegovina), *Bosna i Hercegovina u koncepcijama velikih sila u vrijeme Velike istočne krize (1875-1878)*.
5. Dr. Tomasz Jacek Lis, Univerzitet Kazimira Velikog Bidgość, Bydgoszcz (Poljska), *Bosna i Hercegovina u prvim godinama Austro-Ugarske okupacije (1878-1882)*.
6. Prof. dr. Zećir Ramčilović, Institut za nacionalnu istoriju, Univerzitet „Sv. Kiril i Metodij“ – Skoplje, Skoplje (Republika Sjeverna Makedonija), *Bosna i Hercegovina u izvještajima Crnogorskog veleposlanika u Istanbulu, Mitra Bakića (1885-1892)*.
7. Dr. sc. Nada Tomović, Filozofski fakultet Nikšić (Crna Gora), *Epilog i posljedice aneksione krize u Bosni i Hercegovini na međunarodne odnose*
8. Dr. sc. Safet Bandžović, Institut za historiju Univerziteta u Sarajevu (Bosna i Hercegovina), *Rusija i Sarajevski atentat: izazovi i iskušenja julske krize 1914. godine*
9. Mr. Mehmed Hodžić, Institut za historiju Univerziteta u Sarajevu (Bosna i Hercegovina), *Položaj i djelatnost vakufskih službenika u Bosni i Hercegovini za vrijeme Prvog svjetskog rata*
10. Prof. dr. Emir Mehmedović, doc. dr. Rijad Delić, Fakultet za upravu Univerziteta u Sarajevu (Bosna i Hercegovina), *Matične knjige za Muslimane u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca i Kraljevini Jugoslaviji – normativni okvir i primjena*
11. Prof. dr. Redžep Škrijelj, Državni univerzitet u Novom Pazaru (Srbija), *Društveni i politički procesi u Sandžaku 1919-1929*.

Druga sesija

1. Dr. sc. Filip Škiljan, dr. sc. Marina Perić Kaselj, dr. sc. Krešimir Dabo, Institut za istraživanje migracija, Zagreb (Hrvatska), *Dubičko-Jasenovačke paralele – život uz granicu nekada i sad*.
2. Doc. dr. Mariyana Stamova, Institut balkanistike s Centru za trakologiju kod Bugarske akademije nauke, Sofija (Bugarska), *Bugarski stavovi o AVNOJ-U i stavovi njene istoriografije o Jugoslovenskoj integraciji 1943. godine*.
3. Dr. Paweł Wawrystuk, assistant professor, Kazimierz Wielki University in Bydgoszcz, Chełmno (Poland), *Religious policy of Communist Yugoslavia in the assessment of the Polish office for religious affairs*.

4. Akademik prof. dr. Husnija Kamberović, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu (Bosna i Hercegovina), *Bosna i Hercegovina u vrijeme Hrvatskog proljeća i Srpskog liberalizma*.
5. Dr. Aida Ličina Ramić, Institut za historiju Univerziteta u Sarajevu (Bosna i Hercegovina), *Ekološke i društvene posljedice bespravne stambene izgradnje u socijalizmu sa posebnim osvrtom na Sarajevo*.

Organizator:
CENTAR ZA ISTRAŽIVANJE MODERNE I
SAVREMENE HISTORIJE TUZLA

Naučni projekat finansijski podržali:
FMON
UNIVERZITET
OSARAJEVO I SARAJEVO

**PROGRAM
NAUČNOG PROJEKTA
"HISTORIJSKI POGLEDI 2024"**

Petak, 15. 11. 2024.

(Konferencijska sala Hotela "Minero-Rudar")

16:00 – 17:00 h
Svečano otvaranje Naučnog projekta
"Historijski pogledi 2024"

Pozdravna riječ i uvodno izlaganje
Predsjednika Naučno-organizacionog odbora
Međunarodne naučne konferencije
IZMEĐU ISTOKA I ZAPADA
Bosna i Hercegovina u žiži historijskih
procesa i događaja (1699-2024)

Pozdravi gostiju i učesnika
Međunarodne naučne konferencije

**Predstavljanje časopisa
"Historijski pogledi", br. 11. i 12,
publikovanih u 2024. godini**

Prva sesija 17:00 – 19:30 h

Dr. sc. Ramiza SMAJIĆ
Institut za historiju Univerziteta u Sarajevu
(Bosna i Hercegovina)
Ljudi i kulturno vreme: Prevladanje u Bosanskom epulu
prve polovine 18. stoljeća

Dr. sc. Adnan KADRIĆ
Orijentalni institut Univerziteta u Sarajevu
(Bosna i Hercegovina)
O obnovi redove Gradilac 1783. godine

Dr. sc. Sait Š. ŠABOTIĆ
JU OŠ "Mileva Lajović Lalatović Nikić" (Crna Gora)
Vojne snage Bosanskog epulu/vrijeme između inokla i
zapada od 1850. do 1878. godine

Prof. dr. Izet ŠABOTIĆ
Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli
(Bosna i Hercegovina)
Bosna i Hercegovina u historijskim velikih sila
u vrijeme Velike inokle krize (1875-1878)

Dr. sc. Tomasz JACEK LIS
Kazimierz Wielki University in Bydgoszcz (Poland)
Bosna i Hercegovina u prvim godinama
Austro-Ugarske okupacije (1878-1882)

Prof. dr. Zecir RAMČILOVIĆ
Institut za nacionalnu istoriju, Skoplje
(Sjeverna Makedonija)
Bosna i Hercegovina u austrijskoj Crnogorskoj
velikopodaniku u Istanbulu, Mira Rakića (1885-1892)

Dr. sc. Neda TOMOVIĆ
Filozofski fakultet Nikić (Crna Gora)
Epilog i posljedice aneksijske krize u Bosni i Hercegovini
na međunarodnoj odinje

Dr. sc. Safer BANDŽOVIĆ
Institut za historiju Univerziteta u Sarajevu
(Bosna i Hercegovina)
Ranije i Sarajevski aneksijski inokli i inoklija
julske krize 1914. godine

Mr. Mehmed HODŽIĆ
Institut za historiju Univerziteta u Sarajevu
(Bosna i Hercegovina)
Polak i djelovanje volufskih službenika u Bosni i
Hercegovini za vrijeme Prvog svjetskog rata

Prof. dr. Enis MEHMEDOVIĆ, doc. dr. Rihad
DELIC, Fakultet za upravu Univerziteta u Sarajevu
(Bosna i Hercegovina)
Matinske knjige za Muslimane u Kraljevini Srba, Hrvata i
Slovenaca i Kraljevini Jugoslaviji –
normativni okvir i primjena

Prof. dr. Redžep ŠKRIBELJ
Državni univerzitet u Novom Pazaru (Srbija)
Društveni i politički procesi u Sandžaku 1919-1929. godine

**Zajednička večera učesnika Konferencije
(20:00 h)**

Subota, 16. 11. 2024.

Druga sesija 09:00 – 11:30 h

Dr. sc. Filip ŠKILJAN, dr. sc. Marina PERIĆ
KASELL, dr. sc. Krešimir DABO
Institut za migracije i narodnost Zagreb (Hrvatska)
Dobrodošne inokle paradok – život na granici
inokla i sad

Doc. dr. Marijana STAMČOVIĆ
Institut balkanistike i Centru za trakologiju kod
Bugarске akademije nauke, Sofija (Bugarska)
Bugarски inokli o AVNOJ-u i inokli nje inoklografije o
Jugoslovenske inoklografije 1943. godine – dolazi

Dr. sc. Paweł WAWRYSZUK
Kazimierz Wielki University in Bydgoszcz, (Poland)
Religious policy of Communist Yugoslavia in the assessment
of the Polish office for religious affairs

Akademik prof. dr. Husnija KAMBEROVIĆ
Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu
(Bosna i Hercegovina)
Bosna i Hercegovina u vrijeme Hrvatskog proljeća i
Srpskog liberalizma

Dr. sc. Aida LIČINA RAMIĆ
Institut za historiju Univerziteta u Sarajevu
(Bosna i Hercegovina)
Ekološke i društvene posljedice bespravne stambene
izgradnje u socijalizmu sa posebnim osvrtom na Sarajevo

Dr. sc. Sabina VELADŽIĆ
Institut za historiju Univerziteta u Sarajevu
(Bosna i Hercegovina)
Žensko pismo sa društveno-političke margine (post)
socijalizma: Melika Salihbeg Bosnawi

Dr. sc. Dženita SARAČ RUJANAC
Institut za historiju Univerziteta u Sarajevu
(Bosna i Hercegovina)
Rukovodstvo SR Bosne i Hercegovine i
disolucija Jugoslavije. Afera Neum i kadrovska diferencijacija

Dr. sc. Alma HAJRIĆ – ČAUŠEVIĆ
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i
međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu
(Bosna i Hercegovina)
Memorandum SANU – artikulisane ideje srpskog
nacionalizma

Prilog 3. Dio programa Naučnog projekta "Historijski pogledi 2024".

6. Dr. Sabina Veladžić, Institut za historiju Univerziteta u Sarajevu (Bosna i Hercegovina), *Žensko pismo sa društveno-političke margine (post)socijalizma: Melika Salihbeg Bosnawi*.
7. Dr. sc. Dženita Sarač Rujanac, Institut za historiju Univerziteta u Sarajevu (Bosna i Hercegovina), *Rukovodstvo SR Bosne i Hercegovine i disolucija Jugoslavije. Afera Neum i kadrovska diferencijacija*.
8. Dr. sc. Alma Hajrić – Čaušević, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu (Bosna i Hercegovina), *Memorandum SANU - artikulisane ideje srpskog nacionalizma*.
9. Dr. sc. Jasmin Medić, Institut za historiju Univerziteta u Sarajevu (Bosna i Hercegovina), *Bošnjaci kao "demografski problem" u Jugoslaviji tokom 1980-ih i početkom 1990-ih godina*.

10. Mr. Mustafa Dedović, Ilijaš (Bosna i Hercegovina), *Ratni zločini u Ilijašu 1992. godine.*
11. Dr. sc. Muamer Džananović, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu (Bosna i Hercegovina), *Uloga i značaj 30. kadrovskog centra vojske Jugoslavije u agresiji na Republiku Bosnu i Hercegovinu.*
12. Prof. dr. Ermin Kuka, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu (Bosna i Hercegovina), *Zaborav zločina u funkciji konsenzusa sa ciljevima i idejom velikosrpskog projekta.*

Treća sesija

1. Prof. dr. Hamza Karčić, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu (Bosna i Hercegovina), *Historijske analogije u Američkim debatama o intervenciji u Bosni i Hercegovini.*
2. Mr. Hamza Memišević, Bošnjački institut – Fondacija Adil Zulfikarpašić, Sarajevo (Bosna i Hercegovina), *Bošnjačko – hrvatski odnosi od 1990. do 1995. godine u listu „Preporod“.*
3. Dr. sc. Meldijana Arnaut Haseljić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu (Bosna i Hercegovina), *(Ne)sankcioniranje negiranja zločina u javnom prostoru Bosne i Hercegovine.*
4. Prof. dr. Ajdin Huseinspahić, Pravni fakultet Univerziteta u Zenici (Bosna i Hercegovina), *Bošnjaci i Bosna i Hercegovina u kontekstu Senžermenskog i Dejtonskog mirovnog sporazuma – kako dalje?*
5. Prof. dr. Admir Mulaosmanović, Univerzitet u Balikesiru, Balikesir (Turska), *Bosna i Hercegovina u globalnoj geopolitičkoj tektonici i regionalnom metanarativnom sidrištu.*
6. Dr. sc. Zilha Mastalić Košuta, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu (Bosna i Hercegovina), *Mirovni planovi i sporazumi u Bosni i Hercegovini u periodu 1993. i 1994. godine.*
7. Prof. dr. Sead Selimović, Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli (Bosna i Hercegovina), *Aplauzi i šok: Dejtonski sporazum u američkoj i europskoj javnosti 1995. godine.*
8. Dr. Almir Grabovica, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu (Bosna i Hercegovina), *Postupanje u predmetima ratnih zločina pred njemačkim sudovima.*
9. Mr. Berina Beširović, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu (Bosna i Hercegovina), *Uloga institucije Visokog predstavnika u implementaciji Dejtonskog mirovnog sporazuma sa posebnim osvrtom na perspektivu evrounijskih integracija.*

10. Mr. Nedžla Kurtćehajić, Sarajevo (Bosna i Hercegovina), *Dva koncepta nacije sa osvrtom na Bosnu i Hercegovinu.*
11. Doc. dr. Muhamed Šemoski, Univerzitet „Privredna akademija“ Brčko (Bosna i Hercegovina), *Reperkusija historijsko-političkih diskursa svjetskih moćnika na Bosnu i Hercegovinu i Sjevernu Makedoniju u procesima globalizacije, demokratizacije i evropskih integracija.*

Prilog 4. Učesnici Naučnog projekta "Historijski pogledi 2024".

Naučna konferencija treba da bude podstrek svim budućim historičarima, da kontinuirano prate i održavaju naučne skupove iz historije Bosne i Hercegovine, osobito iz oblasti političkih, društvenih, privrednih, kulturnih i prosvjetnih prilika i procesa i utjecaja na Bosnu i Hercegovinu. Naučna konferencija treba da podstakne na razmjenu iskustava sa naučnicima iz drugih susjednih zemalja o historijskim procesima u Bosni i Hercegovini, da tragaju i istražuju nove historijske činjenice o tih događajima koji su obilježili historiju Bosne i Hercegovine.